

Protocol

Intercultureel leren, actief Burgerschap en sociale Integratie

Actuele versie	Januari 2016
Herzien	Januari 2017

Inhoudsopgave

	Pagina
Voorpagina	1
Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
Intercultureel onderwijs	4
Doelen en uitgangspunten	4
De kerndoelen	4
Kenmerken van CBS In de Kring	5
Basiswaarden	5
Aanbod op In de Kring	5
Missie van de school (waar staan we voor)	5
Visie van de school (waar gaan we voor)	6
In de Kring een christelijke school	6
Schoolklimaat	7
Verantwoordelijkheid voor elkaar	7
Leerlingenraad	7
Kanjertraining	8
Monitoring sociale Veiligheid	8
Overige protocollen	8
Samenwerken	8
Concrete zaken op schoolniveau	9
Activiteiten specifiek per groep	9
Ondertekening	10

Inleiding

Nederland is een multi-etnische samenleving geworden. Vele mensen zijn geboren in andere landen of hebben ouders afkomstig uit een ander land. De nieuwe landgenoten brengen hun eigen waarden en normen, godsdienst, cultuur, leefwijze, ervaringen en verwachtingen mee. Dat kan in de buurt, op het werk, maar ook op school soms problemen geven met de meerderheidsgroep: Nederlanders, die er hun eigen manier van leven op na houden en soms openlijk afwijzend reageren op de nieuwe 'medelanders'.

Kinderen van ouders uit culturele minderheden volgen het Nederlandse onderwijs. Ze hebben evenals de Nederlandse kinderen recht op kansen in het onderwijs. Dat recht ligt verankerd in wetten. De Wet op het Primair Onderwijs (WPO) bijvoorbeeld gaat er van uit dat de leerlingen opgroeien in een multiculturele samenleving. Met **intercultureel onderwijs (ICO)** kan aan dit uitgangspunt inhoud worden gegeven. Intercultureel onderwijs bereidt kinderen voor op 'samenleven'. Dat betekent vooral dat ze leren rekening te houden en om te gaan met overeenkomsten en verschillen tussen mensen afkomstig uit verschillende culturen.

Alle basisscholen en scholen voor speciaal onderwijs moeten inhoud geven aan ICO. ICO is de afkorting voor intercultureel onderwijs. Intercultureel onderwijs is gericht op de bestaande en toekomstige verhoudingen tussen mensen van verschillende etnische achtergronden. Uitgangspunt is het multi-etnisch karakter van onze samenleving waarin alle kinderen opgroeien. Het belang van wederzijdse erkenning en van ontmoeting en interactie tussen mensen die in etnische afkomst van elkaar verschillen, dient in het onderwijs door te klinken.

Het doel van ICO is kinderen te brengen tot een houding en gedrag, waarin de gelijkwaardigheid van mensen van elke etnische achtergrond wordt erkend en gerespecteerd. Wederzijds begrip en interactie tussen leerlingen van verschillende etnische afkomsten wordt bevorderd.

Het intercultureel onderwijs richt zich niet op een gedeelte van de schoolbevolking, maar op alle leerlingen. Zowel op de buitenlandse als op Nederlandse, zowel op kansrijke als op kansarme leerlingen, zowel op de schoolbevolking in Wassenaar als die in de Haagse schildersbuurt. Niet de samenstelling van de leerlingenpopulatie en/of de school is het uitgangspunt van intercultureel onderwijs, maar het multi-etnische karakter van onze samenleving. Doordat onze samenleving bestaat uit mensen afkomstig uit veel verschillende culturen, dient met name de school gestalte te geven aan intercultureel onderwijs. Vandaar dat dit gegeven verankerd ligt in de WPO.

Hoe veelzijdig onze samenleving is, ervaren we in een Amsterdamse tram, een school in de Rotterdamse Afrikaanderbuurt, op de markt, in het postkantoor, de treincoupé, het ziekenhuis, de wachtkamer van de huisarts en de apotheek. Tijdens contacten op het werk en school ervaren we over en weer het besef dat we verschillend zijn. We hebben te maken met uiterlijke en culturele verschillen. Leerlingen groeien op in een multi-etnische samenleving. Dat stelt niet-gemêleerde (witte) scholen voor een grote uitdaging. Er moet méér gebeuren dan een exotische projectweek of een lessenserie over discriminatie en vooroordelen. De veelkleurigheid zal bewust binnengehaald moeten worden, anders krijgen de kinderen een te smal sociaal-cultureel bewustzijn en blijven ze steken bij een eurocentrisch wereldbeeld. Om die reden maakt de Anne Frank Stichting al jaren intercultureel lesmateriaal dat voor alle scholen bedoeld is, ook voor die scholen waar etnische variatie ontbreekt. Intercultureel onderwijs richt de aandacht ook op de variatie in uiterlijk en cultuur die misschien niet in de klas zélf maar wel in de maatschappij aanwezig is. Dat kan door leerstof en persoonlijke verhalen zó te kiezen dat ze een multi-etnisch perspectief bieden. Ook de persoonlijke ervaringen van leerlingen bieden aanknopingspunten, al vraagt dat vaak even een gericht zoeken.

In het algemeen gaat intercultureel onderwijs uit van alertheid op de culturele variatie in de samenleving en op een positieve en respectvolle benadering van de verschillen daartussen. In het bijzonder richt het zich op de persoonlijke attitudevorming van kinderen. Intercultureel onderwijs heeft te maken met het eigen ik van het kind en het accepteren van alle mogelijke culturele verschillen tussen kinderen¹.

Intercultureel onderwijs

Het uitgangspunt dat leerlingen opgroeien in een multiculturele samenleving is uitgewerkt bij de wereldoriënterende vorming van kinderen. Dit omvat: het onderwijs in oriëntatie op mens en samenleving, het aardrijkskundeonderwijs, het geschiedenisonderwijs en het schooleigen Godsdienstonderwijs.

Ook bij andere vormingsgebieden, zoals muzikale vorming, taal en kunstzinnige vorming besteden we - daar waar mogelijk en noodzakelijk- aandacht aan de multiculturele samenleving. Bij de behandeling van thema's en projecten komt e.e.a. expliciet aan de orde. In onze onderwijsmiddelen wordt aandacht besteed aan intercultureel onderwijs. Waarden, normen, respectvol omgaan met elkaar en tolerantie zijn begrippen die aan de orde komen. Ook hanteert onze school regels en afspraken ter voorkoming en bestrijding van vooroordelen en discriminatie. Tenslotte laten we de leerlingen op geëigende momenten met elkaar samenwerken in (cultureel gezien) heterogene groepjes.

Doelen en uitgangspunten

Leerlingen oriënteren zich op zichzelf, op hoe mensen met elkaar omgaan, hoe ze problemen oplossen en hoe ze zin en betekenis geven aan hun bestaan. Leerlingen leren hun wereldbeeld (over henzelf en de wereld), aan de hand van actuele onderwerpen, voortdurend 'bij de tijd' te brengen. We dienen leerlingen een houding en gedrag aan te leren, waarbij de gelijkwaardigheid van mensen van elke etnische achtergrond wordt erkend en gerespecteerd. Wederzijds begrip en interactie tussen leerlingen van verschillende etnische achtergronden wordt bevorderd en het besef van positieve waarde en etnische diversiteit wordt gestimuleerd.

De kerndoelen

Een directe relatie met burgerschap is in de kerndoelen te vinden in het domein 'Oriëntatie op jezelf en de wereld'. Dit leergebied behandelt hoe mensen omgaan met zichzelf, met elkaar en hoe ze betekenis geven aan hun bestaan. Daarnaast komt de natuurlijke omgeving en haar verschijnselen aan de orde en de wereld veraf, dichtbij, toen en nu. Veel kerndoelen zijn met actief burgerschap en sociale integratie verbonden.

Burgerschap en Sociale Integratie raakt voornamelijk de volgende kerndoelen:

- 34 De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.
- 35 De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.
36. De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.
37. Leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.
- 38 De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse Multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen en ze leren respect op te brengen voor verschillen in opvattingen.
- 39 De leerlingen leren met zorg omgaan met het milieu.
- 53 De leerlingen leren over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis.

Kenmerken van CBS In de Kring

Op CBS In de Kring proberen we aan te sluiten bij onze eigen kenmerken:

We zijn een school:

- Voor alle leerlingen in het dorp; een dorpsschool
- Voor christelijk basisonderwijs
- Als onderdeel van MFS-Zuid: een Brede school
- Met VVE Vroeg- en Voorschoolse educatie
- Met een leerlingenraad
- Met veel aandacht voor sociaal-emotionele vorming; Kanjerschool in wording
- Met veel na schoolse activiteiten in MFS-Zuid verband
- Met veel contacten met allerlei organisaties/ instanties
- Op weg naar onderwijsvernieuwing.....

Basiswaarden

Wij hanteren een aantal basiswaarden waar we veel waarde aan hechten:

- Vrijheid van meningsuiting
- Gelijkwaardigheid
- Begrip voor anderen
- Verdraagzaamheid
- Autonomie
- Afwijzen van onverdraagzaamheid
- Afwijzen van discriminatie

Aanbod Burgerschap op In de Kring

Wanneer wij de kerndoelen lezen en de algemeen aanvaarde basiswaarden van de maatschappij waarin onze leerlingen opgroeien wordt één ding duidelijk. Deze doelen bereiken wij niet door les te geven in Burgerschap en Sociale integratie. Deze doelen bereiken we met kinderen door ze voor te doen, met ze te oefenen en door dingen aan te leren. Het is daarom ook van belang dat visie, onderwijs en burgerschap één geheel vormen. Sommige onderdelen worden achteraf getoetst, voor andere onderdelen is de observatie van de leerkracht van belang. In dit document kunt u lezen hoe wij Burgerschap en Sociale Integratie op In de Kring vorm geven. Hier en daar wordt verwezen naar andere plannen die een onderdeel uit maken van het geheel met betrekking tot Burgerschap en Sociale Integratie.

Bovenstaande sluit aan bij onze missie en visie van de school:

Missie van de school (waar staan we voor). Een aantal punten:

CBS In de Kring zet zich in voor een optimale ontwikkeling van de aanwezige talenten. waarin de individuele leerling zich optimaal kan ontwikkelen.

We hechten daarbij een groot belang aan het vormen van een positieve levenshouding in deze maatschappij.

We doen dit vanuit de overtuiging dat ieder mens ertoe doet en dat de christelijke identiteit actief bijdraagt aan een respectvolle omgang en eigen verantwoordelijkheid in en voor de samenleving.

CBS In de Kring is maatschappelijk betrokken en maakt verbinding tussen het onderwijs en de samenleving.

Naast het geven van godsdienstonderwijs en het houden van vieringen komt onze christelijke identiteit tot uiting in de dagelijkse praktijk.

De christelijke normen en waarden zijn richtinggevend bij respect voor elkaar en de omgeving.

We staan voor: vertrouwen hebben in elkaar en in de samenleving, respectvol omgaan met elkaar, een veilige werk- en leeromgeving bieden, open communicatie, transparantie, betrokkenheid gericht op samenwerken en het bieden van kwalitatief goed onderwijs.

Visie van de school (waar gaan we voor). Een aantal punten:

CBS in de Kring zet zich in voor het benutten en ontwikkelen van veelsoortige aanwezige talenten.

CBS In de Kring wil gevarieerd, uitdagend en kwalitatief goed onderwijs bieden, waarin de individuele leerling tot zijn recht komt.

CBS In de Kring voelt zich betrokken bij de samenleving.

CBS In de Kring biedt een breed aanbod van onderwijsmogelijkheden voor alle leerlingen. We willen dat alle kinderen met plezier naar school gaan, dat ze zich veilig voelen en gewaardeerd.

CBS In de Kring wil een school zijn, waarin kinderen het gevoel hebben “ik kan heel wat en ik ben iemand”. We houden rekening met de verschillende onderwijsbehoeften van kinderen. De goede werksfeer willen we behouden en blijven bewaken. Het welbevinden van iedereen vinden we erg belangrijk.

We willen dat leerkrachten, ouders en leerlingen goed samenwerken om dit te bereiken.

Naast oefenen vinden wij ook het voorbeeld van groot belang. Wat wij van onze kinderen vragen, willen wij ook voorleven naar kinderen, ouders en anderen.

Goed voorbeeld doet goed volgen zegt een spreekwoord.

We willen een open school zijn:

Open staan voor kinderen.

Open staan voor ouders.

Open staan voor ideeën en nieuwe ontwikkelingen.

In de Kring een christelijke school

We brengen de kinderen graag in aanraking met de Bijbel als bron van het christelijk geloof. In de Kring is een christelijke basisschool die openstaat voor iedereen die zich thuis voelt bij onze manier van leven en werken met elkaar. We willen ruimte bieden aan ieder individu, waar respect is voor ieders inbreng. We willen een school zijn waar de christelijke identiteit niet alleen waarneembaar is in het eerste halfuurtje van de dag. Het is ook waarneembaar in de sfeer, de omgang met elkaar en de regels die we met elkaar hebben afgesproken.

Tradities en achtergronden van het christelijk geloof willen we aan de kinderen meegeven. Een belangrijk deel van onze ouders is niet meer kerkelijk meelevend. Wij zoeken naar de verbinding in het geloof en de waarden en normen die ons binden.

Wij vinden het belangrijk dat er op onze school een sfeer van respect heerst voor anders gelovigen en andere godsdiensten. Wij leren de kinderen over diverse vormen van geloven en gaan op zoek naar de overeenkomsten.

Voor godsdienst maken we gebruik van de methode Kind op Maandag. Deze lijn loopt van groep 1 t/m 8 door de school. De wekelijkse thema's van Kind op maandag worden via de nieuwsbrief aan de ouders/verzorgers bekend gemaakt.

We houden vieringen over bepaalde thema's met de hele school in de gemeenschappelijke ruimte. Met de kerst is er een kerstviering in de kerk waar iedereen welkom is. Dit geldt ook voor de jaarlijkse kerk-schooldienst in Het Anker. Door de verhalen uit de bijbel komen kinderen in aanraking met waarden en normen die wij belangrijk vinden. Deze hebben te maken met het kind zelf, de ander, de omgeving en de samenleving. Ook verschillen in mensen worden ervaren bij kinderen. We leren hen aan om dit te accepteren en respecteren. Vanuit onze identiteit willen we ook iets betekenen voor de ander, voor onze medemens. Vandaar dat we elke week geld inzamelen voor een goed doel. De ouderraad denkt mee over de keuze van dit doel/ project. Voor de kinderen wordt het project inzichtelijk gemaakt door informatie in de hal op te hangen en indien mogelijk iemand uit te nodigen die hierover kan vertellen om het zo aanschouwelijk en concreet mogelijk te maken voor de kinderen.

Schoolklimaat

Wij willen onder andere onze leerlingen een veilig schoolklimaat bieden, waarin zij zich evenwichtig kunnen ontwikkelen. Daartoe bevorderen de leerkrachten een goede, prettige werksfeer in de klas. In de hal bij binnenkomst van school hangen een aantal leefregels die wij belangrijk vinden en mede de sfeer op school bepalen. De leefregels die er hangen zijn:

- Welkom, fijn dat je er bent
- We letten op onze woorden
- We zijn zuinig op onze spullen
- We zijn aardig voor elkaar

In de groepen worden samen met de kinderen regels opgesteld.

Deze leefregels worden in de groepen besproken. We hopen door deze leefregels toe te passen en na te leven dat leerlingen, ouders, leerkrachten elkaar respecteren en in hun waarde laten.

In de groepen worden samen met de kinderen regels opgesteld. Klassikale afspraken die het onderwijs en de sfeer in de groep bevorderen. Praten over pesten komt in de groep regelmatig aan bod. Vooral in de lessen sociaal emotionele vorming, waarbij wij gebruik maken van De Kanjertraining.

Verantwoordelijkheid voor elkaar

We proberen iedereen positief te benaderen. Een positieve benadering nodigt positief gedrag uit, is de overtuiging van het team van In de Kring. Daarom benaderen wij de kinderen op een positieve manier, hierdoor voelen kinderen zich gewaardeerd en veilig en neemt hun motivatie om gewenst gedrag te vertonen toe. Ook ouders/ verzorgers en de leerkrachten onderling willen we op deze manier benaderen.

We zijn gehuisvest in een multifunctioneel gebouw, maar hebben onze eigen “knusse” afgescheiden deel als CBS In de Kring. Deze indeling van het gebouw geeft de mogelijkheid om ons eigen schoolgevoel bewust vorm te geven. Wanneer kinderen elkaar kennen schept dat veiligheid en verantwoordelijkheid.

Wij ondernemen speciale acties om het schoolgevoel van In de Kring vorm te geven:

- We houden vieringen waarin nieuwe kinderen worden voorgesteld en welkom worden geheten.
- Kinderen worden soms in groepjes ingedeeld die groepsoverstijgend zijn
- Er zijn activiteiten die hiervoor geschikt zijn. Hierbij denken wij bijvoorbeeld aan: het Nationaal Schoolontbijt, De Koningsspelen, kerstcrea, ophalen van elkaar om naar de gemeenschappelijke ruimte te gaan en groepjes op de laatste schooldag of andere feestelijke activiteiten .
- De leerlingenraad die bestaat uit leerlingen van verschillende groepen en bespreekt schoolse zaken me elkaar.

Leerlingenraad.

Onze school is een samenleving in het klein. Op een samenleving kun je invloed uitoefenen. Wij vinden het belangrijk dat kinderen leren omgaan met aspecten van onze democratie. We vinden het belangrijk dat er naar leerlingen wordt geluisterd. Daarom is er een leerlingenraad ingesteld. Er is een protocol opgesteld, waarin duidelijk staat aangegeven wat de taken c.q. de “spelregels” zijn voor deze leerlingen. Deze raad komt zo’n zes keer per jaar bij elkaar en zal meedenken over onderwerpen die worden aangedragen door andere leerlingen. Zij denken ook mee over de goede doelen waarvoor we geld meenemen. Per jaar zijn er in de groepen 4 t/m 8 verkiezingen voor wie er zitting nemen in de leerlingenraad (zie protocol) .

Kanjertraining

Vanaf het schooljaar 2015- 2016 werken we met De Kanjertraining. Een methode waarin de sociaal emotionele ontwikkeling wordt bevorderd.

Het hele team heeft de training gevolgd en wij certificeren ons als Kanjerschool.

De kanjertraining richt zich op de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Door verhalen en oefeningen krijgen kinderen inzicht in hun eigen gedrag en dat van de ander. Ze leren om te gaan met hun gevoelens, voor zichzelf op te komen, te luisteren naar anderen en conflicten op een goede manier op te lossen.

Doelen van de kanjertraining zijn:

- Het bevorderen van vertrouwen en veiligheid in de klas
- Het versterken van de sociale vaardigheden van leerlingen
- Beheersing van de verschillende oplossingsstrategieën bij pesten en andere conflicten
- Bewustwording van de eigenheid van leerlingen
- Leren om verantwoordelijkheid te nemen
- Het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie

Monitoring sociale veiligheid

Jaarlijks wordt de leerlingenthermometer afgenomen bij de leerlingen van de groepen 6 t/m 8. De uitslagen worden in het team besproken en eventuele actiepunten geformuleerd. De leerkracht(en) van deze groepen besteden aandacht aan opvallende punten en bespreken dit in de groep op een dusdanige manier dat anonimiteit wordt gerespecteerd. De leerlingen weten wie de vertrouwenspersoon is en kunnen daar ook altijd terecht.

Ook wordt de lerarenthermometer bij de leerkrachten afgenomen. De directie bekijkt de uitslagen en opvallende punten worden zo nodig in het team besproken.

Overige protocollen

- Pestprotocol
- Beleid Internet en e-mailgebruik
- De organisatie van de leerlingenzorg
- Draaiboek regels en routines
- Draaiboek de groep een groep
- Sfeerbeïnvloedende factoren
- Meldcode bij signalen huiselijk geweld en kindermishandeling
- Stappenplan positieve beïnvloeding
- Veiligheidsplan

Samenwerking

In de Kring is onderdeel van De Brede School MFS-Zuid. Wij werken samen met de participanten van de brede school en organisaties uit het dorp of omgeving.

Wij werken o.a. samen met:

- OBS De Boekhorst
- Peuterspeelzaal Nijntje
- ZMLK De Duisterhoutschool
- Stichting Scala; o.a. Brede School, VVE en Opstap.
- Kunst en COO
- De bibliotheek
- De GGD: schoolarts, verpleegkundige en externe vertrouwenspersoon
- Schoolmaatschappelijk werk/ Gebiedsteams
- De wijkagent
- De buurtsportcoach en plaatselijke sportverenigingen
- De sporthal/ zwembad

Concrete zaken waar we aandacht aan besteden:

Wij zijn een kleine school met voornamelijk kinderen uit de wijk rondom school.
In diverse activiteiten in en rondom Oosterwolde participeren wij.

Op school besteden we aandacht aan actief burgerschap bij de volgende concrete punten:

1. Actie Jantje Beton.
2. Actie Kinderpostzegels.
3. Acties voor goede doelen.
4. Betrekken van ouders bij de schoolprojecten.
5. Bezoeken aan musea en tentoonstellingen.
6. Deelname aan 4 en 5 meivieringen.
7. Jaarlijkse kranslegging bij het monument in het dorp.
8. Excursies naar bedrijven.
9. Gastlessen op allerlei gebied.
10. Kunst en COO; muziek, drama, etc
11. Het blad Samsam.
12. Inloop voor ouders van 8.15 tot 8.30 uur.
13. Kerk-, school- en gezinsdienst voor alle groepen gezamenlijk over een thema in de kerk.
14. Kerstviering voor alle groepen gezamenlijk in de kerk.
15. Maand/ weekvieringen
16. Methode voor godsdienstige vorming Kind op Maandag.
17. Methode voor sociaal emotionele ontwikkeling Kanjertraining.
18. Methode voor sociaal emotionele ontwikkeling Leefstijl (incidenteel).
19. Methoden voor WO aardrijkskunde, geschiedenis, natuur en techniek en verkeer.
20. Ouderbezoeken en oudergesprekken.
21. Ouders informeren over de schoolregels.
22. Paasvieringen voor de hele school.
23. Projecten die actueel zijn.
24. Projecten over wetenschap en techniek, natuur, beroepen etc.
25. Projectweken.
26. Schooltelevisie: o.a. De Buitendienst
27. Digitale snelweg: Youtube
28. Schoolregels / groepsregels en afspraken.
29. Vieringen waaronder ook Sinterklaas.
30. Voorstellingen in het kader van Uurcultuur.
31. Geld voor goede doelen en informatie daarover; o.a. Edukans Schoenmaatjes.
32. Anne Frank krant en bezoek aan Anne Frank Huis in Amsterdam.
33. Kamp Westerbork.

Actief burgerschap en sociale integratie specifiek in de groepen

Groep 1 en 2

1. Elkaar helpen, bijvoorbeeld bij schoenen veteranen.
2. Gezond gedrag.
3. Lessen in hygiëne.
4. Schooltelevisie: o.a. Koekeloere.
5. Tijdens thema's in de groep – Kleuterplein.
6. Inloop van 08.15 – 08.45
7. Vieringen als Sinterklaas
8. Ouderbezoeken bij nieuwe kinderen
9. Sociaal emotionele ontwikkeling: Kanjertraining.
10. Heemkunde

Groep 3 en 4

1. Methode voor begrijpend lezen Tekstverwerken en Nieuwsbegrip
2. Methode voor taal Taal in Beeld
3. Methode voor verkeer Klaar Over (groep 3)
4. Methode voor verkeer Stap Vooruit (groep 4)
5. Verkeersonderwijs uit de verkeerskrant
6. Vieringen als Sint Maarten en Sinterklaas

Groep 5 en 6

1. Methode voor begrijpend lezen Tekstverwerken en Nieuwsbegrip
2. Methode voor taal Taal in Beeld
3. Methode voor verkeer Op voeten en fietsen
4. Methode voor wereldoriëntatie Leefwereld (biologie en techniek).
5. Methode voor wereldoriëntatie Speurtocht (geschiedenis).
6. Methode voor wereldoriëntatie Meander (aardrijkskunde, culturen, godsdienst).

Groep 7 en 8

1. Bespreken van actuele onderwerpen d.m.v. krantenberichten.
2. Blad Samsam.
3. Methode voor begrijpend lezen Tekstverwerken en Nieuwsbegrip
4. Methode voor taal Taal in Beeld.
5. Methode voor verkeer Jeugdverkeerskrant.
6. Methode voor wereldoriëntatie Leefwereld (biologie en techniek).
7. Methode voor wereldoriëntatie Speurtocht (geschiedenis).
8. Methode voor wereldoriëntatie Meander (aardrijkskunde, culturen, godsdienst)

Leerkrachten en de MR onderschrijven gezamenlijk dit Protocol Intercultureel leren, Actief burgerschap en Sociale Integratie.

Handtekening voorzitter MR

Handtekening ouder MR

J. Pinxterhuis

A.J. Veenstra